

Inhoud

Voorwoord	7
Tussen Nederland en Suriname	9
Geleerde lessen	44
Aan het werk	62
Naar het openbaar bestuur	71
De ambtsketen	114
Nawoord	171

Voorwoord

Als meisje droomde ik van een huis in het bos. Het had verschillende verdiepingen, zodat mijn ouders en zussen er konden logeren. Ook was er een hond. We waren veel buiten en leefden met de seizoenen. Daar, tussen de bomen, was ik gelukkig.

Wanneer de wekker mijn fantasieën weer had verjaagd, maakte mijn moeder vlechtjes in mijn haar en deed er strikken in. Op school deed ik mijn best. Wat ik wilde worden wist ik nog niet. Ik had een bril met grote, dikke glazen en was mager. Vaak kreeg ik te horen dat ik er vreemd uitzag. Dan haalde ik mijn schouders op.

Pas tijdens mijn studententijd begon ik om me heen te kijken. Ik leerde over het gebrek aan perspectief in de samenleving. Steeds meer werd ik mij bewust van de verschillen tussen mensen, die te herleiden waren tot de plaats waar iemands wieg heeft gestaan. Ik besloot lid te worden van de PvdA. Uiteindelijk kwam ik terecht in het openbaar bestuur. Twaalf jaar was ik senator en sinds 2016 ben ik Substituut Ombudsman.

In 2008 werd ik de eerste vrouw van Surinaamse afkomst in Nederland die waarnemend burgemeester was, wat ik uiteindelijk gedurende ruim zeven jaar ben geweest, in twee kleine gemeenten. Al snel leerde ik dat de werkelijkheid veel taaier is dan ik ooit had kunnen bedenken. Onbevangen begon ik aan mijn bestuursfuncties, maar gaandeweg ontmoette ik ook tegenstand en kritiek.

De diversiteit van de Nederlandse samenleving neemt

toe. Toch zijn er amper bestuurlijke gezagsdragers met een diverse achtergrond. Steeds groter werd dan ook mijn behoefte om te laten zien dat het wel degelijk kan, dat veel meer mensen die stap kunnen zetten, net als ik ooit deed. Dit boek gaat dus over mij, maar vooral ook over kansen.

Tegenwoordig woon ik met mijn gezin in een huis naast het bos. Als ik er met mijn laarzen doorheen loop en de hond bij me roep, realiseer ik me dat ik met al die ervaringen een bevoorrecht mens ben.

Tussen Nederland en Suriname

1

Ik ben in 1965 geboren in een tijd van rellen en protesten. Twee jaar eerder had Martin Luther King zijn *I Have a Dream* uitgesproken in de Verenigde Staten. Het verzet van de burgerrechtenbeweging werd massaal en het openlijke geweld van de Ku Klux Klan nam toe. De Black Panthers, een militante stroming van jonge zwarte activisten, sloegen keihard terug. Uiteindelijk werden rassensegregatie en discriminatie in de vs verboden.

Mijn ouders keken naar die beelden op hun zwart-witte televisie in hun zolderkamer in Amsterdam-West. Ook in Nederland zouden uitsluiting en achterstelling in de jaren die volgden op de agenda komen. In die tijd overheerste echter met name de verwondering. Suriname was bijna driehonderd jaar een kolonie geweest, waar dus Nederlands werd gesproken. Toch werden zij destijds bij aankomst in Amsterdam op straat met open mond aangestaard. Passanten raakten hen aan en vroegen: 'Heb jij schoensmeer op?'

Mijn vader arriveerde in 1962 per boot in Nederland. De reis ging via Trinidad en Londen en duurde zes weken. Hij was vierentwintig en had in Suriname zijn lagere technische schooldiploma behaald. In Amsterdam ging hij naar de uitgebreide technische school. In de avonden bezorgde mijn vader maaltijden om in zijn onderhoud te

voorzien. Mijn moeder volgde een jaar later, in 1963. Bij aankomst op Schiphol droeg ze een lichte zomerjurk, terwijl het hier twintig graden vroom. De Elfstedentocht ging juist van start. Ze was zeventien toen ze werk vond bij een psychiatrische instelling in Delft, waar ze werd opgeleid tot verpleegkundige. Met haar kleur viel ze de patiënten op. Soms werd ze belaagd en uitgescholden. Na zo'n gebeurtenis verschanste ze zich steevast op haar kamer en zette de radio hard aan. Muziek hield haar op de been. Dol was ze op de liedjes van Rob de Nijs en Wim Sonneveld. Wanneer ze vrij was nam ze de trein. In Amsterdam zocht ze vriendinnen op die ook vanuit Suriname naar Nederland waren gekomen en daar werkten in verzorgingstehuizen.

Al snel leerde ze mijn vader kennen. Ze ontmoetten elkaar op de Magere Brug, vlakbij Carré. Het was liefde op het eerste gezicht. Voorzichtig informeerden ze naar elkaars familienamen. Wie is jouw vader? Wie is jouw moeder? Ze wisselden tips uit voor de beste *black hair*-kapper, waar heren de afro in model konden laten knippen en dames hun haar lieten pressen met een hete ijzeren kam.

Na een tijdje wilden mijn ouders niet langer gescheiden leven. Mijn moeder verhuisde naar Amsterdam en vond er werk. In 1965 trouwden ze op het stadhuis. Mijn vader had een Chrysler met een open kap gehuurd, mijn moeder droeg een heuse sluier en pumps.

In dat vreemde Nederland wortelden ze zich. Thuis spraken ze Surinaams, het Sranan. Ze waren zichzelf, maakten drukke gebaren en lachten hard zonder verwijtende blikken te krijgen. Het was de tijd van The Beatles, The Rolling Stones en Jimi Hendrix, van fleurige mode en wijde jurken. Volop gingen ze erin mee. Hoewel ze hun familie misten, beseften ze dat ze in Suriname waarschijnlijk nooit zo veel

vrijheid zouden hebben gekregen. Hier waren ze zelfstandig, ook financieel. Mijn ouders stuurden geld overzee, zelden ontvingen ze iets.

Niet lang daarna werd ik geboren, in het Wilhelmina Gasthuis. Omdat ik een hartruis had, moest ik een paar dagen blijven. Toen ik thuiskwam, speldde mijn moeder mij een *ogri ai*-kraal op van Surinaams goud. Ouderen willen daarmee hun kinderen beschermen tegen kwade invloeden, de boze blikken van vreemden in de eerste plaats.

Mijn twee zusjes, een twee-eiige tweeling, kwamen een jaar later. Ze hadden de eerste tijd in de couveuse doorgebracht, zo klein waren ze. Ik zag ze als levende poppen, heerlijk vond ik het ze te verzorgen. Als het mooi weer was gingen we wandelen in het Vondelpark, het toegangshek was op honderd meter van onze voordeur. In onze mooiste jurken trokken we erop uit. Mijn zusjes in de dubbele kinderwagen, ik achter mijn poppenwagen.

In die wereld groeide ik op, vredig en harmonieus. De grote buitenwereld bestond wel, maar hield zich nog op afstand.

2

Zoals veel Amsterdammers uit die tijd weet ik hoe het is om geen douche te hebben. Om, na een hoop geregeld en met volle tassen, met z'n allen naar het gemeentelijk badhuis te gaan. Een traktatie vond ik het, onder die warme stralen. Pas toen we verhuisden van de krappe zolderkamer naar de Transvaalbuurt in Amsterdam-Oost konden wij thuis douchen.

We woonden met z'n vijven in een portiekflat van de christelijke woningbouwvereniging Patrimonium, een

vierkamerappartement van vijftig vierkante meter. Dat was al groter dan die zolderkamer in Oud-West. Alles ademde de seventies. De meubels bruin, het behang feloranje, mos-terdgeel en groen. Tegen de muren van de woonkamer had mijn vader schrootjes getimmerd. In de hoeken retro lavalampen, de gesmolten was bewoog er hypnotiserend in heen en weer. Vanuit het raam van mijn kleine kamer hield ik alles in de gaten. Voor de deur mijn vaders auto, een Ford, mijn overbuurmeisje en haar stoepkrijt. Zodra ik haar zag rende ik naar beneden en speelden we tot het donker werd.

's Avonds keek mijn moeder naar Britse series, *De wreckers* met John Steed en Emma Peel, of *Are You Being Served?* Wij waren fans, al moest de tv de meeste tijd zacht staan. Mijn vader zat dan aan de eettafel te leren. Na zijn slagen op de uitgebreide technische school volgden nog vele opleidingen en diploma's. Soms trok hij een ondeugend gezicht, dan gingen zijn boeken aan de kant en wisten wij al wat er kwam: de groene opbergdoos. Onder het deksel bevond zich een kleine platenspeler, waarop hij 'Soul Limbo' van Booker T. & The MG's draaide en de vele hits van James Brown.

De kleuterschool waar ik naartoe ging was van onmiskenbare rooms-katholieke signatuur. Bij ons thuis werd de kerstboom pas afgetuigd na Driekoningen en op Goede Vrijdag aten wij geen vlees. Het was het geloof van mijn vader, en mijn moeder omarmde de waarden ervan.

Na een stevige ochtendwandeling kwamen we uit bij de Christus Koningkerk in de Watergraafsmeer, waar mijn school praktisch naast lag. Bij binnenkomst stond je oog in oog met een groot Mariabeeld, terwijl de wierook je tegemoetkwam. Mijn moeder bracht me naar de meisjesafdeling, waar toegewijde nonnen ons meenamen naar de

Bijbelse dagopening. Ik speelde met de anderen en leerde er handwerken.

Enkele jaren later, het was midden jaren zeventig, liepen we zelf naar school. Inmiddels zaten mijn zussen en ik op de Maria Immaculata-school, iets verderop. Als oudste van de drie was ik verantwoordelijk. Op een ochtend – het had stevig gevoren, mijn moeder had ons uitgezwaaid –, kwam een van mijn zussen op het idee om over de bevroren vaart van de Transvaalkade te lopen. Dat zou korter zijn, en o zo leuk. Opeens liet ze mijn hand los en holde het ijs op. Terwijl ik nog riep dat ze bij ons moest blijven, hoorden we een luid gekraak. Voor onze ogen zakte ze door het ijs, terwijl ze wild met haar armen om zich heen maaide. Half in paniek rende ik naar huis. Bij de burens haalde mijn moeder een ladder en nog net op tijd konden we mijn zus uit het ijskoude water trekken. 's Avonds kreeg ik flink om mijn oren. Het zou me geen tweede keer overkomen.

Op school maakte ik vorderingen. Op mijn rapporten stond 'goed tot zeer goed' en de onderwijzers vonden mij een 'fijne leerling'. Pas toen ik thuis werd uitgenodigd bij een vriendinnetje dat ook van buitenlandse afkomst was, begreep ik dat wij meer dan andere kinderen het beste uit onszelf moesten halen. Ik hoorde de ouders van dit Indiëse meisje precies hetzelfde zeggen als mijn ouders: 'Nooit de kantjes van je huiswerk aflopen.' Alleen goede schoolprestaties zouden me verder brengen. Daarin gaven mijn ouders het goede voorbeeld. Als ik uit school kwam, vond ik het leuk om te lezen. Bij de kleine bibliotheek aan het begin van onze straat leende ik *Het kleine huis op de prairie* van Laura Ingalls Wilder. Of Enid Blytons *De dolle tweeling* en *Pitty naar kostschool*.

Wij waren anders, maar in de eerste plaats omdat we aan de andere kant van de Ringdijk woonden. Aan de ene kant

woonden de keurige gezinnen van de Watergraafsmeer, waar de meesten van mijn klasgenoten vandaan kwamen. Het meisje naast mij in de klas had een zilverkleurige pen met vier kleuren. Meestal schreef ze met blauw, als ze haar werk nakeek met rood. Andere kinderen hadden mooie stiften en met name dure kleren. Ik was trots op de set tekenpotloden die ik van mijn ouders had gekregen. Mijn kleren kwamen uit het Warenhuis van het verleden, een tweedehandswinkel met prima spullen. Even wassen en strijken en het was weer als nieuw. Ik was er blij mee.

Dat veranderde toen een klasgenote uit Betondorp mij begon te pesten met mijn schoolspullen en kleren. Ik wist niet of zij racistisch was, maar het deugde niet. Zijzelf droeg het nieuwste van het nieuwste uit de C&A-collectie van de Middenweg. Ik deed alsof het me niets kon schelen, maar mijn tranen kon ik nauwelijks binnenhouden. Toen ook andere kinderen over me gingen fluisteren en naar me wezen, en ik steeds minder werd gevraagd om te komen spelen, wist ik het zeker: ik wilde die kleren weggooien.

Thuis praatten mijn moeder en mijn zussen, die inmiddels een kop groter en behoorlijk sterk waren geworden, op mij in. Ik mocht niet toegeven, ook al wilde ik zelf het liefst van school af. Toen ik even later naar buiten ging, stond de bewuste klasgenote opeens voor me. Ze gaf me een ferme duw. Ik schrok, hapte naar lucht en yelde: ‘Oeoeaajéééheh!’, wat mijn zussen en ik riepen als we in de problemen kwamen. In een mum van tijd stonden ze om me heen en joegen het klasgenootje weg.

Zulke momenten, besef je achteraf, zijn vormend. Hoe ging ik ermee om? Na school dronk ik thee met mijn moeder. Zij had genoeg zorgen en ik wilde haar er niet mee belasten. Juist daarom maakte het des te meer indruk toen ze, als uit het niets, op een middag met haar vuist op ta-

fel sloeg en mij op felle toon voorhield: 'Vergeet dat wicht. Concentreer je op je school en waarom jij daarnaartoe gaat. Het gaat om jóú.'

Hoe moeilijk het ook was, ik deed alsof mijn klasgenootje en alle bullebakken lucht waren. En inderdaad, na een tijdje hield het pesten op en stopte het geroddel.

3

We hadden het niet breed, maar we hadden elkaar en we hadden het goed.

Op zondag sliepen we een uurtje langer. Daarna ging de klaptafel in de keuken omhoog. Die werd dan uitgebreid gedekt en bakte mijn vader eieren of maakte hij warme ma-kreel, terwijl mijn moeder de sinaasappels perste. In één moeite door maakte ze het avondeten klaar, bruine bonen met rijst en gehakt.

Daarna reden we naar Real Sranang, de in 1960 opge-richte Surinaamse voetbalvereniging. Mijn vader voetbalde er, en ook de vaders van Ruud Gullit, Frank Rijkaard en vele anderen. Hele generaties talent zijn eruit voortgekomen. De overgang van Suriname naar Nederland was groot. Ge-woonten, gebruiken en het eten waren anders. Het warme klimaat met het erbij behorende buitenleven werd gemist. Men zocht elkaar op bij de club om te voetballen en om ervaringen te delen. Zo was Real Sranang één grote hechte familie.

Mijn vader was er ook scheidsrechter en lid van de tech-nische commissie. Eigenlijk was hij manusje-van-alles en voordat er op de zaterdag en zondagen gevoetbald werd, trok hij met een kruitwagen de lijnen op de velden. Mijn moeder hielp in de kantine met de verkoop van frisdranken